

Raadsinformatiebrief

Onderwerp : Aandragen locaties windenergie bedrijventerreinen bij provincie

Aanleiding : Werkbespreking 10 december

Datum : 3 februari 2025

Portefeuillehouder : Marten Japenga

Schrijver : M Seji

Geachte leden van de gemeenteraad,

U ontvangt deze raadsinformatiebrief naar aanleiding van de werkbepreking over het aandragen van locaties windenergie bedrijventerreinen bij de provincie ter onderzoek.

Inleiding

De provincie heeft eind oktober 2024 de Drechtsteden een aanbod gedaan om windlocaties aan te dragen voor onderzoek in het OER ten behoeve van de herziening van haar omgevingsbeleid. Dit ten behoeve van het optimaliseren van het energiedelen door de energiecoöperaties in de regio.

Hiervoor was een collegebesluit nodig. Het college wilde, vanwege de gevoeligheid van het onderwerp, hierover niet zomaar een besluit nemen zonder de gemeenteraad daarin mee te nemen.

Afgelopen 10 december heeft daartoe een opiniërende werkbepreking met de gemeenteraad plaatsgevonden.

Uitkomst van de werkbepreking was de vraag van de gemeenteraad aan het college om te reflecteren over de input van de raad en deze reflectie te delen via een raadsinformatiebrief.

Het uiteindelijke besluit van het college is geweest om geen locaties aan de provincie aan te dragen ter onderzoek.

Deze raadsinformatiebrief is opgebouwd uit 3 delen. Deel 1 behandelt het (gelopen) proces, deel 2 gaat over het waarom (netcongestie, energiedelen), geeft informatie over de typen windturbines en bestaand beleid en tot slot deel 3 dat ingaat op de toekomst, hoe nu verder.

Vanzelfsprekend komen de antwoorden op de vragen die de raad in de werkbepreking heeft gesteld in de verschillende onderdelen aan bod.

1. Proces

Beleid en werkwijze provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland start met de herziening van haar omgevingsbeleid. Daarvoor onderzoekt zij in het OER (omgevingseffectrapport) geschikte windlocaties. Dit is een uitgebreider rapport dan een PlanMER waarbij behalve naar milieuaspecten en archeologische aspecten ook naar economische en sociale effecten wordt gekeken.

Dit doet de provincie om gehoor te geven aan de uitkomsten van de monitoring door het ministerie van Klimaat en Groen Groei en het Planbureau van de Leefomgeving op het behalen van het bod van onze Regionale Energiestrategie (RES).

Onze RES Regio Drechtsteden heeft de provincie aangegeven dat de regio inzet op zon op dak plus windlocaties te Dordrecht. Dat is voldoende om ons RES bod te behalen. Daarnaast heeft de regio aangegeven dat er naast zon op dak ook inzet zal zijn op het aanpakken van het lokale energiesysteem en netcongestie. En om lokaal opgewekte energie lokaal te benutten, gelijktijdig en nabij. Met energiecoöperaties werken we toe naar energyhubs en hierbinnen zal het aandeel duurzaam opgewekte energie toenemen. De provincie is gevraagd medewerking te verlenen aan deze beweging van onderop.

Aanbod provincie

Daarop is de provincie gekomen met het aanbod om alsnog initiatieven voor windenergie die niet passen binnen het bestaande provinciale Omgevingsbeleid mee te nemen in de procedure van het OER. Dit ten behoeve van de aanpak voor integrale lokale energiesystemen zoals hierboven geschetst.

In het geval van Alblasserdam gaat dat over bedrijventerrein Nieuwlandparc e.o. voor een specifiek windturbine type DW61 van EWT met een ashoogte van 46 meter.

Het aanbod van de provincie werd kort voor de deadline waarop initiatieven/windlocaties aangedragen dienden te worden, aan ons gedaan. Hierdoor ontstond een situatie waarin er snel keuzes gemaakt moesten worden en er minder ruimte was dan gewenst om de zaken goed voor te bereiden.

Toch leek dit ons een interessante kans voor onze ondernemers. Vanwege het gelijk oplopen met de verdere vorming van de energiecoöperatie en daarna energyhub. De resultaten van een dergelijk onderzoek kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het verder vormgeven van een energyhub.

Het aandrazen van de windlocaties ter onderzoek is een besluit van het college. Na het onderzoek is het aan de gemeenteraad om definitief ja of nee te zeggen.

Besluitvormingsproces van het aanbod

Het aanleveren van een voorkeurslocatie zou niet betekend hebben dat we als energiecoöperatie en gemeente ingestemd zouden hebben met dat er daadwerkelijk een windturbine zou worden geplaatst. Met het aanleveren van locaties voor het OER kan onderzoek gedaan worden naar de potentie van windenergie. Na de resultaten van het onderzoek hadden de energiecoöperatie en de gemeente zich kunnen beraden over de (bestuurlijke) wens om hier vervolg aan te geven. Door het opnemen van de locatie(s) in de herziening van het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland.

Dat wij pas na het onderzoek van de provincie ons besluit hadden mogen nemen betekent niet dat wij geen gronden meer zouden hebben om nee te zeggen. De provincie kijkt naar provinciale belangen, de gemeente heeft daarnaast nog haar lokale belangen waarop zij een afweging kan maken.

Het voorgestelde proces van de provincie

- Het aandrazen van locaties diende voor 27 november met een uitloop naar 17 december te gebeuren.
- Aangeleverde locaties zouden vanaf januari onderzocht worden in het OER waarna vanaf maart de resultaten ter consultatie zouden worden aangeboden.
- Tussen maart en juni zou voor de gemeente er de mogelijkheid zijn om bestuurlijk te reageren op het OER en de uitkomsten.
- Go/No-Go moment: Als gemeente zou er vervolgens tussen maart en juni 2025 de ruimte zijn via een raadsvoorstel om aan te geven of de locatie wel of niet meegenomen mag worden in de herziening van het omgevingsbeleid.

De vaststelling van het omgevingsbeleid van de provincie is na de volgende gemeenteraadsverkiezingen in 2026.

Behandeling in het college Alblasserdam

In het college is oriënterend over het onderwerp gesproken en was er een positieve insteek om het onderzoek te laten uitvoeren, mede ook omdat onze ondernemers - die bezig zijn met de oprichting van een energiecoöperatie - er positief over zijn en er urgentie begint te ontstaan vanwege netcongestie. Het voordeel van nu locaties aandragen is dat we zo de verschillende processen samen kunnen laten lopen. Want nu wordt er gewerkt aan een energiecoöperatie en daarna energyhub. Daarnaast gaat het om een gratis onderzoek. Als we dit onderzoek tussendoor zouden aanvragen moet dat betaald worden door de initiatiefnemer. De volgende mogelijkheid is pas in 2027 en vaststelling daarvan in 2028/2029. Bovendien is er na het onderzoek de ruimte voor besluitvorming door de gemeenteraad.

Wel is in het college is overeengekomen, vanwege de gevoeligheid van het onderwerp, niet zelfstandig zonder de gemeenteraad te betrekken en te raadplegen een besluit te nemen. Daarom is besloten tot het inplannen van een sessie met de gemeenteraad.

Vorm van de bijeenkomst

Op verzoek van het college is, na afstemming met het presidium, een werkbijeenkomst ingepland met de raad om eventuele deelname aan een onderzoek naar mogelijke voorkeurslocaties windenergie toe te lichten.

Verloop werkbespreking 10 december 2024

We zijn de avond gestart met het idee van een werkbespreking en dat vervolgens op basis van de uitkomsten van het gesprek, de wensen en bedenkingen van de raad, het college een keuze kon gaan maken locaties aan te dragen of niet.

Er is veel informatie gegeven aan de raad, desondanks waren er diverse vragen over de vorm van de bijeenkomst, het gemeentelijk en provinciaal besluitvormingsproces, de tijdsdruk en het onderzoek van de provincie.

Vragen als: Moeten wij hier een besluit over nemen of is dat aan het college? Waarom moet dit onder druk voor 17 december plaatsvinden?

En als de provincie onderzoek doet op welke gronden kan de gemeente daarna nog nee zeggen? Wat kan de gemeente er dan nog van vinden? En bij een aanvraag windmolen is de gemeente dan bevoegd gezag?

Daarnaast waren er vragen omtrent het onderzoek (OER) zelf van de provincie. Wat wordt er precies onderzocht en op welk niveau? Heeft de gemeente invloed op wat er onderzocht wordt? Mogen wij als gemeente kaders stellen aan het onderzoek dat door de provincie uitgevoerd gaat worden? Welke onderzoekspunten hanteert de provincie en hoe zwaar worden ze gewogen?

Overige opmerkingen en vragen die voorbijkwamen: Hoe gaan we dit de inwoners uitleggen? Hoe nodig is het? Kan de energiecoöperatie niet uit met een batterij? En hoe zit het met het verzwaren van het net?

Dit aanbod is pas later door de provincie aan ons gedaan omdat onze regio in reactie op de provinciale RES Routekaart heeft aangegeven naast zon op dak ook in te zetten op energyhubs en het lokaal benutten van opgewekte stroom om zo ons elektriciteitsnet te ontlasten. Pas eind oktober is over deze mogelijkheid gesproken binnen de regio.

De gemeente kan op basis van de lokale effecten van winturbines daar nog van alles over vinden. Bij een aanvraag zou de gemeente dan bevoegd gezag zijn.

Wat er in het OER onderzocht wordt en wat hoe en door wie dat wordt bepaald is te lezen via onderstaande link. Het voert wat te ver omdat in deze raadsinformatiebrief helemaal te omschrijven:

Wij beamen dat dit soort zaken niet om snel handelen vragen maar om een gedegen proces. Echter de keuze om in dit geval snel te handelen is voortgekomen vanuit de strakke deadline die wij hebben gekregen. En daarnaast de urgentie die er momenteel is, kijkend naar de netcongestie die is opgetreden in grote delen van Zuid-Holland. De Innovatietafel Energiedelen - een mooi initiatief van de Ondernemerskring Alblasserdam – steekt haar nek uit om met ondernemers uit Alblasserdam hier een antwoord op te geven en doet zeer goed werk om de bedrijfscontinuïteit in bedrijfszekerheid in Alblasserdam te vergroten.

Slotsom werkbepreking

De conclusie van de werkbepreking was dat het één en ander rondom het proces nog te onduidelijk is en een duidelijke structuur gewenst is. De gemeenteraad heeft het college gevraagd te reflecteren op de gegeven input.

Besluit college

Het college heeft geluisterd naar de input van de gemeenteraad. Met name de snelheid die gevraagd werd van de provincie en de onduidelijkheden rondom het proces van de provincie heeft het college doen besluiten om nu geen locaties aan de provincie aan te dragen. In deze RIB hebben we het proces nader toegelicht. Hopelijk geeft deze raadsinformatiebrief meer inzicht in het proces en de huidige context waarin we hebben moeten opereren.

2. Context

Ter achtergrond, geven we hieronder nog een toelichting op de context rondom netcongestie, de Innovatietafel Energiedelen, verschillende soorten windturbines en de bestaande procedures bij aanvragen van windturbines door initiatiefnemers.

Netcongestie en Innovatietafel Energiedelen

Op initiatief van de Ondernemerskring Alblasserdam is de Innovatietafel Energiedelen opgericht. De aanleiding daarvoor is netcongestie.

Nederland kleurt steeds meer rood op de capaciteitskaart netcongestie. Het is niet meer de vraag of er netcongestie gaat optreden maar wanneer. Netcongestie betekent dat er ofwel te veel vraag is naar transport van elektriciteit of te veel stroom wordt terug geleverd op het net (bijvoorbeeld door zonne- en windenergie die niet meteen gebruikt kan worden). Te veel transport van elektriciteit op hetzelfde moment zorgt voor beschadiging van het elektriciteitsnet met uitval van elektriciteit tot gevolg. Als de netbeheerder te veel aanvragen voor nieuwe of grotere aansluitingen en transportcapaciteit krijgt roept deze netcongestie uit en start er een onderzoek. Aanvragen voor grootverbruikersaansluitingen en transportcapaciteit komen dan op een wachtlijst. Op dit moment is dat de situatie in bijna alle omliggende gemeenten. Bedrijfscontinuïteit en bedrijfszekerheid zijn dan in gevaar.

Daarom zijn ondernemers en bedrijven in Alblasserdam bezig met het oprichten van een energiecoöperatie. Zo zijn zij goed georganiseerd en kunnen dan een energyhub vormen en gezamenlijk slimmer omgaan met energie. Door energie lokaal duurzaam op te wekken en lokaal te houden door te delen en direct te verbruiken, op te slaan of om te zetten. Hierdoor leggen zij minder druk op het elektriciteitsnet.

De energiecoöperatie zet zich in voor een toekomst waarin ze samen (meer) regie hebben over hun energievoorziening en meer zelfvoorzienend zijn.

Netverzwaring

Vanzelfsprekend moet er om netcongestie tegen te gaan en op te lossen in eerste instantie het net verwaard worden. Hier zet onze netbeheerder Stedin ook op in. Samen met de gemeente is er nu een samenwerkingsovereenkomst gesloten om de gezamenlijke processen die bij het plaatsen van

extra transformatorhuisjes nodig zijn te versnellen. Verzwaring kost echter veel tijd. Ook het hoogspanningsnet dient in Nederland verzaamd te worden, hier gaan tientallen jaren overheen. Dus inzetten op alleen verzwaring is geen optie.

Windenergie

Als je grote pieken op het elektriciteitsnet wilt vereffenen dan is windenergie een belangrijke speler in de energiemix. Zon is veelal beschikbaar in de zomer en overdag, windenergie is juist ook beschikbaar in winter en 's nachts. Geen windenergie betekent dat je in de winterperiode alsnog te veel stroom vraagt van het net. Seizoensopslag in batterijen is niet mogelijk, daarvoor hebben ze te weinig capaciteit en verliezen ze gaandeweg te veel energie.

Kleinere windmolens tot en met 45 meter ashoogte die door het provinciale beleid zijn toegestaan wekken niet voldoende op om aan de vraag op een bedrijventerrein te voldoen.

Voorgestelde windturbine

Uit een studie van Bosch & van Rijn voor de gemeente Molenlanden blijkt dat het type DW61 van fabrikant EWT wel een flinke bijdrage kan leveren. De fabrikant geeft een jaaropbrengst op van 1,8 GWh per turbine. Dit kan het elektriciteitsnet al veel meer ontlasten. Dit type windturbine heeft een ashoogte van 46 meter en is dus maar 1 meter hoger dan de toegestane windturbines maar wekt ca. 6 tot 40 x meer energie op dan de types tot 45 meter ashoogte. Vanwege onder andere de relatief langere bladen.

Bovenstaand windturbine is het voorgestelde type dat aangedragen zou zijn voor bedrijventerrein Nieuwlandparc e.o aan de provincie voor het onderzoek.

Voorgestelde locaties

Uit een verkenning voor kleine en middelhoge windturbines op bedrijventerreinen zijn een aantal locaties gekomen op bedrijventerrein Nieuwlandparc e.o. die geschikt lijken voor de plaatsing van windturbines. In de verkenning was de EWT DW61 het voorgestelde type echter niet meegenomen. Hierdoor zijn niet alle geselecteerde locaties waarschijnlijk geschikt. Dit heeft met de geluidsproductie van de turbine te maken. Door de grotere rotordiameter produceert de EWT meer geluid en zal de afstand tot kwetsbare panden groter moeten zijn.

Type windturbines

Er zijn geen officiële categorieën windturbines. Wat vroeger als 'groot' werd aangeduid valt nu onder 'middelhoog' of 'klein'. De provincie heeft beleid over waar bepaalde type windturbines mogen staan en wie daarvoor bevoegd is. Dit lichten we hieronder toe.

Bevoegd gezag

Het aantal MW gaat over wie bevoegd gezag is bij een aanvraag omgevingsvergunning. Als een initiatiefnemer een windmolen aanvraagt dan is de gemeente bevoegd gezag bij windturbines onder de 5 MW en de provincie bevoegd gezag bij een aanvraag van meer dan 5 MW. In de nieuwe energiewet gaat deze grens naar 15 MW.

Toegestane windturbines binnen en buiten bestaand dorp- en stadsgezicht

- Windturbines met ashoogte tot 15 meter mogen overal, binnen en buiten bestaand dorp- en stadsgebied
- Windturbines met ashoogte tot 45m mogen alleen binnen bestaand dorp- en stadsgebied

De gemeente oordeelt over de plaatsing van deze windturbines

- Windturbines met een ashoogte > 45 meter

De provincie oordeelt over de plaatsing van de windturbines

Op dit moment is de voorgestelde windturbine met ashoogte van 46 meter niet toegestaan volgens beleid van de provincie. Bij een vraag van een dergelijke windturbine moet dan een aparte RO-procedure worden doorlopen die de kosten voor de initiatiefnemer met zich meebrengt.

Dat betekent dat indien het voorgestelde type windturbine van 46 meter ashoogte en 1 MW mee zou zijn gegaan in het onderzoek van de provincie en toegestaan zou zijn op de aangedragen locaties, dat dan de gemeente bevoegd gezag zou worden bij een aanvraag van een initiatiefnemer.

Aanvraag windturbine door initiatiefnemer

Als een aanvraag voor een windturbine bij de gemeente binnenkomt wordt er getoetst op bestemmingsplan/omgevingsplan en door de Omgevingsdienst op veiligheid en bouwregels. In veel gevallen zal het gaan om een buitenplanse aanvraag. Dat is een aanvraag die niet aan het bestemmingsplan voldoet.

3. Toekomst

In 2027 is er weer een mogelijkheid voor het aandragen van locaties bij de volgende herziening van het omgevingsbeleid van de provincie.

Toekomstig beleid provincie

De provincie beziet of boven vermeld type windturbine met een ashoogte van 46 meter toegevoegd kan worden aan de in hun beleid toegestane windturbines binnen bestaand dorp- en stadsgebied. Wij moeten hier nog over horen van de provincie.

Toekomstig beleid gemeente

Dit jaar zullen wij gemeentelijk beleid gaan maken voor windturbines. Dit zal gaan om de nu door de provincie toegestane windturbines tot en met 45 meter ashoogte. Dit doen wij omdat we verwachten dat de vraag naar dit type windturbine zal toenemen. Hierbij zullen wij bekijken waar dit type windturbine wel en niet gewenst is in de gemeente Alblasterdam. Dit te maken beleid is opgenomen in de voorraadagenda.

Overige zaken vanuit de provincie

Daarnaast heeft de provincie eind december laten weten nieuwe locaties voor grote windturbines in de regio Drechtsteden te gaan onderzoeken middels het OER traject. Windparken met een totaal vermogen van 15 MW (circa 3 grote windturbines) of meer worden onderzocht. Hierbij zijn ook locaties in Alblasterdam. Zij moeten dat doen vanwege recente advisering van commissie MER en DCMR. Naar verwachting zal hier niets uitkomen gezien Kinderdijk en de eerder uitgevoerde Heritage Impact assessment onderzoeken.

Hopelijk hebben we de verschillende aspecten van wind en de diverse processen hiermee voldoende kunnen toelichten.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

De secretaris
M. van Hall

De burgemeester
J.W. Boersma